

**Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji
„Dokument konsultacyjny w sprawie pomocy państwa na rzecz innowacji”**

COM(2005) 436 końcowy

(2006/C 65/16)

Dnia 21 września 2005 r. Komisja, działając na podstawie art. 262 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji „Dokument konsultacyjny w sprawie pomocy państwa na rzecz innowacji”

Prezydium Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego powierzyło przygotowanie opinii w tej sprawie Sekcji ds. Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji.

Mając na względzie pilny charakter prac, na 422. sesji plenarnej w dniu 14 grudnia 2005 r., Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny wyznaczył **Antonellego PEZZINI** na sprawozdawcę generalnego oraz 80 głosami za, przy 2 głosach wstrzymujących się, przyjął następującą opinię:

1. Streszczenie i zalecenia

1.1 Komitet przyjmuje z zadowoleniem dokument konsultacyjny w sprawie pomocy państwa na rzecz innowacji, przy pomocy którego Komisja pragnie stworzyć stabilne ramy prawne, sformułować kryteria dla udzielania pomocy lepiej nakierowanej na konkretne cele, jak również uprościć przepisy prawne.

1.1.1 EKES stwierdza, że dokument ten po raz pierwszy otwiera szeroko zakrojoną debatę dotyczącą szeregu bardzo aktualnych zagadnień:

- Co należy rozumieć poprzez innowacje?
- Gdzie leży granica pomiędzy etapem innowacyjnym kwalifikującym się do otrzymania wsparcia a etapem komercyjnym?
- Jakie działania należy podjąć, aby MŚP mogły pokonać ograniczenia, które jak wiadomo negatywnie wpływają na ich rozwój?
- Na tle aktualnych procesów globalizacji: Jakie działania w dziedzinie innowacji podejmują najwięksi partnerzy Europy i jakie ograniczenia nałożyła UE sama na siebie, aby zaakceptować reguły WTO?

1.2 Odpowiedzi na te pytania będą miały wpływ także na nowe ramy prawne, które zaproponuje Komisja i do których Państwa Członkowskie będą musiały dostosować swoje wysiłki, aby pogodzić rozwój i postęp ze spełnianiem przepisów, a zwłaszcza reguł konkurencji.

1.3 Niewystarczającą konkurencyjność UE powoduje w dużej mierze słabo ukształtowany proces innowacji, co często wiąże się z niedoskonałościami rynku. W tym przypadku pomoc państwa może tworzyć zachętę do zwiększenia inwestycji uczestników rynku w innowacyjne produkty i procesy ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Udział UE 25 w rynku eksportowym produktów nowoczesnych technologii wyniósł w 2003 r. 17,8% - Japonia zaś uzyskała 22,7%, a USA 26,9% (Źródło: Eurostat, Science and Technology [Nauka i technika], 8/2005).

1.4 Przy braku innowacji Unii Europejskiej grozi upadek kulturalny i gospodarczy. EKES jest świadomy tego faktu i postanawia — przy wsparciu swoich członków reprezentujących poszczególne sektory zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego — dążyć do osiągnięcia, w razie potrzeby także przy włączeniu nakierowanej na cel pomocy państwa, następujących celów:

- przewyciężenie zewnętrznych wpływów rynku lub sterowanie nimi;
- wzmocnienie przedsiębiorczości;
- ustalenie właściwych środków w poszczególnych sektorach, mających na celu pomoc mikroprzedsiębiorstwom oraz małym i średnim przedsiębiorstwom w zwiększaniu innowacyjności;
- wspieranie przedsiębiorstw oraz podmiotów działających w sektorze socjalnym, aby mogły one lepiej rozumieć i wykorzystywać innowacje stale powstające w wyniku globalizacji rynków;
- urzeczywistnienie form egzekwowania prawa przez osoby prywatne („private enforcement”), aby ułatwić poszanowanie i pełne wdrożenie przepisów prawa ⁽²⁾;
- nadanie konkretnej formy Europejskiej Przestrzeni Badawczej poprzez skoordynowane działania centrów technologicznych i szkół wyższych w celu rozpowszechniania i konkretnego zastosowania wyników badań ⁽³⁾;
- realizacja środków w obszarze kształcenia i kształcenia zawodowego przy zastosowaniu odpowiednich instrumentów, w celu dostosowania umiejętności zawodowych do coraz to nowszych wymogów rynku, aby pomóc społeczeństwu w zrozumieniu nieprzerwanych zmian i umocnić zasady odpowiedzialności społecznej przedsiębiorstw ⁽⁴⁾.

⁽²⁾ Por. INT. 268.

⁽³⁾ Celem jest pokonanie paradoksalnej sytuacji, gdzie Europa wprawdzie zajmuje pozycję w czołówce w zakresie badań, ale pozostaje w tyle w zakresie gospodarczego wykorzystywania wyników badań.

⁽⁴⁾ Por. Zielona księga o odpowiedzialności społecznej przedsiębiorstw.

1.5 Komisja nie przedstawiła dotychczas żadnych konkretnych przepisów dotyczących pomocy państwa na rzecz innowacji. Pomoc na rzecz innowacji postrzegano zgodnie z art. 87 i art. 88 Traktatu w kontekście innych rodzajów pomocy jak pomoc regionalna, pomoc w zakresie kształcenia, udział w kapitale inwestycyjnym, pomoc w zakresie zatrudnienia, pomoc dla MŚP.

1.5.1 Innowacje do pewnego stopnia podlegały regulacjom dotyczącym pomocy państwa na rzecz badań i rozwoju⁽⁵⁾, która została przedłużona od 30 czerwca 2002 r. do 31 grudnia 2005 r.⁽⁶⁾

1.6 W odniesieniu do wielu poruszonych przez Komisję zagadnień EKES wypowiedział się już we wcześniejszych opiniach, przyjętych jednomyślnie lub znaczną większością głosów:

- dopuszczalność subwencji państwowych w sytuacji niedoskonałości rynku;
- środki mające na celu zrównoważenie ograniczonych wpływów zewnętrznych;
- ustalenie wspólnych kryteriów dla oceny ex-ante, w szczególności w obszarze MŚP;
- uwzględnianie innowacyjnych procesów nie tylko na polu techniki, ale także usług, handlu i administracji; innowacje w zakresie produktów i procesów;
- większa pomoc na rzecz innowacji w regionach objętych celem spójności lub o trudnych warunkach geograficznych (obszary górskie i wyspy, jak również oddalone obszary wiejskie), między innymi poprzez przyznanie odpowiednich ulatwień podatkowych (niższe opodatkowanie) na szczeblu regionalnym⁽⁷⁾;
- tworzenie i popieranie nowych form wsparcia finansowego dla MŚP, takiego jak mikrokredyty i wsparcie dla kredytów obrotowych, dodatkowo do gwarancji kredytowych oraz poręczeń dla małych i mikroprzedsiębiorstw, które ze względu na swoją formę prawną — zazwyczaj są to spółki osobowe — praktycznie nie mają dostępu do kapitału wysokiego ryzyka;
- wspieranie instytucji, które wspomagają innowacyjną działalność w mikroprzedsiębiorstwach oraz małych i średnich przedsiębiorstwach poprzez doradztwo i konkretne działania;
- kształcenie specjalistów w różnych dziedzinach wiedzy (także przy wsparciu ze strony państwa), którzy doradzają i towarzyszą małym i mikroprzedsiębiorstwom w przechodzeniu na procesy innowacyjne;

— wzmacnianie centrów doskonałości poprzez publiczne i prywatne inwestycje oraz wspieranie powiązań tych centrów z uniwersytetami i szkołami wyższymi.

1.7 Komitet już przy wcześniejszych okazjach podkreślał, że w związku z pomocą państwa na rzecz wspierania inwestycji w innowacyjne projekty MŚP uwzględniany musi być także wzrost przedsiębiorstw oraz następujące aspekty:

- wspieranie regionalnych i ponadregionalnych sieci innowacji;
- wspieranie polityki korzystnej dla tworzenia klastrów oraz parków przemysłowo-technologicznych;
- mobilizowanie tzw. aniołów biznesu i pośredników w usługach, takich jak specjaliści w zakresie kapitału wysokiego ryzyka (venture technologists), brokerzy oraz doradcy patentowi;
- tworzenie ośrodków transferu technologii i kapitału wysokiego ryzyka;
- szkolenia i zatrudnianie wykwalifikowanego personelu technicznego⁽⁸⁾.

2. Uzasadnienie

2.1 Streszczenie opinii

2.1.1 Komisja pragnie zainicjować debatę w celu poprawy przepisów wspólnotowych dotyczących pomocy państwa na rzecz innowacji.

2.1.2 Komisja z góry określa swoje stanowisko w odniesieniu do sześciu ogólnych zagadnień:

- wsparcie dla tworzenia innowacyjnych przedsiębiorstw oraz wczesnych etapów ich rozwoju,
- wykorzystanie kapitału ryzyka,
- sposoby włączenia innowacji w istniejący system pomocy w ramach projektów dotyczących badań i rozwoju,
- pomoc dla MŚP, która umożliwi im nabycie usług pośredników w innowacji,
- pomoc dla MŚP, która umożliwi im współpracę z wysoko wykwalifikowanymi badaczami i inżynierami oraz przeprowadzenie pomyślnej wymiany z uniwersytetami i dużymi przedsiębiorstwami,
- wspieranie i rozwój biegunów doskonałości, z których korzystają wszystkie przedsiębiorstwa i które są interesujące także dla inwestorów prywatnych.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 45 z 17.2.1996, zmieniony przez Dz.U. C 48 z 13.2.1998.

⁽⁶⁾ Dz.U. C 111 z 8.5.2002.

⁽⁷⁾ Por. inżynieria finansowa i społeczna funkcja kredytu.

⁽⁸⁾ INT. 268.

2.1.3 Spełnione muszą zostać następujące warunki:

- pomoc służy pokonywaniu określonych niepowodzeń rynkowych;
- pomoc to najwłaściwszy instrument;
- pomoc skłania jej beneficjenta do działań innowacyjnych i jest proporcjonalna do zamierzonego celu,
- warunki konkurencji nie zostają nadmiernie naruszone.

2.2 Aktualna sytuacja

2.2.1 EKES w swoich wcześniejszych opiniach stale podkreślał znaczenie kontroli pomocy państwa dla osiągnięcia następujących celów UE:

- polityka konkurencji prowadząca do zbieżności pomiędzy gospodarkami narodowymi poszczególnych Państw Członkowskich,
- przedsiębiorczość oparta na innowacjach i inicjatywie,
- polityka spójności, gdzie regiony znajdujące się w najgorszej sytuacji są należycie uwzględniane,
- trwały wzrost, który może sprostać wymaganiom w zakresie poprawy warunków pracy, otoczenia przedsiębiorstw i ochrony środowiska.

2.2.2 Polityka konkurencji⁽⁹⁾ ma wprawdzie decydujące znaczenie dla sprawnego funkcjonowania rynku wewnętrznego, gwarantując, by mógł się on rozwijać bez ograniczeń wprowadzanych przez dyskryminujące regulacje, jednak z drugiej strony ingerencja państwa może być wskazana i konieczna dla zrehabilitowania ograniczeń i deficytów rynku.

2.2.2.1 Strategia lizbońska, przekształcona i uzupełniona o aspekty praktyczne w czasie wiosennego szczytu Rady Europejskiej w 2005 r.⁽¹⁰⁾, żąda skierowania szczególnej uwagi na następujące zagadnienia:

- niedoskonałości rynku,
- spójność gospodarcza i społeczna,
- rozwój zrównoważony,
- innowacje.

2.2.3 W ostatnich latach wysokość pomocy państwa trochę się zmniejszyła⁽¹¹⁾ i co ważniejsze kierowana jest przede wszystkim na cele horyzontalne. W roku 2003 pomoc na cele horyzontalne stanowiła 79 % całkowitej sumy pomocy, z czego 14 % przeznaczono na badania i rozwój⁽¹²⁾. Wzięła to pod uwagę Rada Europejska na swoim posiedzeniu w marcu 2005

⁽⁹⁾ Traktat ustanawiający WE, tytuł VI, sekcja 2: Wspólne reguły w dziedzinie konkurencji, podatków i zbliżenia ustawodawstw.

⁽¹⁰⁾ COM(2005) 24 końcowy z 2 lutego 2005 r.: „Państwa Członkowskie powinny ograniczyć przyznawaną pomoc i skierować ją raczej do sektorów o wysokim potencjale wzrostu, w których mechanizmy rynkowe nie działają właściwie, jak również przeznaczyć ją na wspieranie innowacji.”

⁽¹¹⁾ W latach 1999 – 2001 wynosiła 0,61 % PKB w UE, w latach 2001 – 2003 0,59 %. COM(2005) 147 wersja ostateczna z 20 kwietnia 2005 r.

⁽¹²⁾ Źródło: COM(2005) 147 wersja ostateczna z 20 kwietnia 2005 r., tabela 7: 23 % przypada na środowisko i oszczędność energii, 21 % na rozwój regionalny, 13 % na MSP, 3 % na kształcenie zawodowe, 3 % na zatrudnienie i 2 % na kulturę i ochronę dziedzictwa kulturowego.

roku. Podkreśliła, że w przypadkach, gdy pomoc okazuje się konieczna jako korekta dla niedoskonałości rynku, odpowiednie wyjątki muszą być dopuszczone.

2.2.3.1 Także Parlament Europejski w swojej rezolucji w sprawie „Wzmacniania konkurencyjności europejskiej: konsekwencji przemian w przemyśle na politykę i rolę MŚP”⁽¹³⁾ wspiera cel zmniejszenia ogólnej wielkości pomocy i podkreśla przydatność pomocy w zakresie badań i rozwoju, szkoleń zawodowych oraz usług doradczych dla małych przedsiębiorstw.

2.2.4 Jeżeli chodzi o reformę regulacji dotyczących pomocy państwa⁽¹⁴⁾, o której wypowiadał się także EKES⁽¹⁵⁾, Parlament Europejski podkreśla konieczność określenia, w zakresie reformy pomocy państwa na rzecz innowacji — innowacji w szerszym znaczeniu, nie tylko dotyczących czysto technologicznych aspektów⁽¹⁶⁾ — wyraźnej linii działań, która dotyczy horyzontalnie wszystkich sektorów, włącznie z sektorem handlu i usług, które mogłyby wnieść wkład w strategię lizbońską.

2.2.5 EKES podkreśla, że w 2004 r. Komisja przedstawiła kilka uporządkowanych propozycji odnośnie ogólnej reformy pomocy państwa, w których uwzględnione zostały niedoskonałości rynków. Wdrażanie tych propozycji, które również EKES przyjął z zadowoleniem, rozpoczęło się już w formie komunikatów.

2.2.6 Z drugiej strony EKES jest całkowicie świadomy faktu, że sytuacja na tym obszarze, z uwagi na zmieniające się polityczne, społeczne, gospodarcze i prawne warunki ramowe oraz z uwagi na przyspieszenie się procesu globalizacji rynków, cechuje się znaczną dynamiką. Konieczne są zatem odpowiednie regularne dostosowania⁽¹⁷⁾, przy czym musi jednak zostać zagwarantowana jasność i przejrzystość ram odniesienia.

2.2.7 W związku z globalizacją rynków szczególną uwagę należy zwrócić z jednej strony na multilateralne ramy odniesienia, jakie stanowią porozumienia w ramach WTO, a z drugiej strony na ramy prawne najważniejszych partnerów handlowych UE.

2.2.8 W Stanach Zjednoczonych *United States Small Business Administration* (SBA) zapewnia małym i średnim przedsiębiorstwom w ramach wielu publicznych, przyjętych na szczeblu federalnym programów różnego rodzaju pomoc na rzecz innowacji; do tego dochodzi jeszcze, oprócz inicjatywy federalnej *Small Business Innovation Research Program* (SBIR), pomoc udzielana przez poszczególne stany.

⁽¹³⁾ Rezolucja PE_6TA(2005)0230 (sprawozdanie PE nr A6-0148/2005 z 12 maja 2005 r., pkt 36).

⁽¹⁴⁾ COM(2005) 107 końcowy „Plan działań w zakresie pomocy państwa – Gorzej i lepiej ukierunkowana pomoc państwa: mapa drogowa reformy pomocy państwa na lata 2005 – 2009”.

⁽¹⁵⁾ INT. 268.

⁽¹⁶⁾ Patrz: przypis 5, rezolucja PE, pkt 50.

⁽¹⁷⁾ Por. SEC(2005) 795 z 7 czerwca 2005 r.

2.2.8.1 SBA posiada szereg programów:

- *Basic Loan Program* zapewnia poręczenia (do 75 %) dla kredytów w wysokości do dwóch milionów dolarów na przedsiębiorstwo,
- *SBA Investment Program* dla inwestycji „aniołów biznesu” i kapitału wysokiego ryzyka,
- *Certified Development Company „504” Loan Program* obejmujący środki wspierania innowacji i modernizacji w wysokości do czterech milionów dolarów,
- *Microloan Program* obejmuje pomoc krótkoterminową w wysokości do 35 000 dolarów (udzielaną poprzez pośredników),
- *Prequalification Loan Program* obejmuje środki w wysokości do 250 000 dolarów (udzielane poprzez pośredników),
- *Export Working Capital Program* zapewnia poręczenia w wysokości do 90 %, do maksymalnej wysokości 1,5 mln dolarów,
- *SBA Express* obejmuje środki w wysokości do 350 000 dolarów i poręczenia do 50 %,
- *SBA Community Express* obejmuje środki w wysokości do 250 000 dolarów, poręczane do wysokości 75 %,
- *SBA Secondary Market Program* i *SBA Asset Sales Program* dla wspierania łatwiejszego wejścia na rynek akcji,
- *SBA Women’s Network for Entrepreneurial Training Initiative* wspiera przedsiębiorczość kobiet.

2.2.8.2 W ramach inicjatywy SBIR, która udostępniła pomoc państwa na rzecz innowacji i badań mniejszym przedsiębiorstwom, przewidziane są nakłady na kapitał wyjściowy na studia wykonalności w wysokości do 100 000 dolarów na pierwszym etapie oraz w wysokości do 750 000 dolarów na drugim etapie (opracowywanie prototypów). Wprawdzie nie przewiduje się środków z funduszy SBIR na trzeci etap (wprowadzanie produktów na rynek), ale zapewnione jest wsparcie w poszukiwaniu środków publicznych lub prywatnych.

2.2.9 W **najnowszych zaleceniach EURAB** (organu doradczego Komisji, w którym reprezentowana jest europejska nauka i przemysł) podkreśla się, że podobny mechanizm musi zostać wprowadzony jako uzupełnienie środków programu ramowego badań naukowych, rozwoju technologicznego i demonstracji zarówno na szczeblu wspólnotowym jak i na szczeblu krajowym, przy czym wskazuje się na fakt, że może to wymagać **zmiany postanowień dotyczących pomocy państwa** ⁽¹⁸⁾.

2.2.10 W Japonii agencja ds. małych i średnich przedsiębiorstw oferuje różnorodne formy publicznego wsparcia dla inwestycji:

- w ramach programu „Start Up” udostępniana jest część środków na praktyczne zastosowania B+R, na ocenę tech-

niczną oraz na uzyskanie patentów (obniżenie kosztów rejestracji o 50 % oraz przedłużenie na trzy kolejne lata),

- program B+R w dziedzinie kreatywnych technologii,
- program dla nowych impulsów dla B+R na szczeblu lokalnym,
- program wspierania współpracy pomiędzy przemysłem, nauką, podmiotami publicznymi i administracją rządową,
- *Small Business Innovation Research System* (japoński odpowiednik SBIR) ma na celu wspieranie rozwoju zdolności technologicznych MŚP, zapewnianie pomocy publicznej dla ich kreatywnej działalności oraz finansowanie gospodarczego wykorzystania wyników badań,
- program finansowego wsparcia dla wprowadzania i rozwoju technologii informacyjnych w przedsiębiorstwach (przy pomocy środków publicznych),
- program *Subsidies for SMEs Business Innovation*,
- program *Subsidies for Strengthening SMEs Business Resource*,
- program „uwolnienia od obowiązku przedstawiania poręczeń kredytowych”,
- środki obniżania stóp oprocentowania kredytów w *Japan Finance Corporation for Small and Medium Enterprise* (JASME), *National Life Finance Corporation* (NLFC) oraz *Shoko Chukin Bank*,
- plan udogodnień podatkowych dla MŚP,
- plan dla inwestycji w wysokości do 300 000 jenów ze strony „*Small and Medium Business Investment and Consultation Companies*”,
- mechanizm zachęt w ramach ustawy o wspieraniu lepszego zarządzania zatrudnieniem w MŚP, mający na celu utrzymanie miejsc pracy oraz tworzenie lepszych jakościowo miejsc pracy.

2.2.11 W **wielostronnych porozumieniach w ramach WTO** „specyficzna pomoc państwa” definiowana jest jako dotacja, która udzielana jest tylko jednemu przedsiębiorstwu, jednej gałęzi przemysłu lub jednej grupie powiązanych ze sobą gałęzi przemysłu, które znajdują się na terenie państwa udzielającego dotacji. Reguły WTO mają zastosowanie jedynie do tego rodzaju pomocy państwa (z wyjątkiem rolnictwa). Istnieją przy tym dwie różne kategorie: **pomoc zabroniona i zaskarżalna**.

2.2.12 **Zabroniona** jest bezpośrednia pomoc wspierająca eksport czy preferowanie produktów krajowych w stosunku do produktów importowanych, ponieważ zniekształca to międzynarodową wymianę handlową i utrudnia handel innych państw. WTO w przyspieszonym postępowaniu kontroluje taką pomoc i sprawdza, czy należy znieść odpowiednie środki lub czy uszkodzony kraj bądź kraje mogą podjąć środki zaradcze w formie cel.

⁽¹⁸⁾ EURAB – Europejski Komitet Konsultacyjny ds. Badań, 02.053 wersja ostateczna „Improving innovation” [Poprawa innowacji], 2005 r.

2.2.13 W odniesieniu do **pomocy zaskarżalnej** kraj podnoszący sprzeciw wobec przyznanej w innym kraju przez państwo pomocy musi udowodnić, że pomoc ta negatywnie wpływa na jego uzasadnione interesy. Odbywa się to na podstawie trzech typów „szkód”⁽¹⁹⁾. W przeciwnym wypadku pomoc państwa jest uprawniona. W przypadku udowodnionej i uznanej przez organ rozjemczy szkody dany kraj musi cofnąć przyznaną pomoc. W przeciwnym razie poszkodowany kraj może nałożyć cła wyrównawcze.

2.3 Uwagi ogólne

2.3.1 Komitet z zadowoleniem przyjmuje propozycję Komisji, w której naświetlone zostały istniejące (i możliwe do ulepszenia) związki pomiędzy pomocą państwa a innowacjami w Europie. Przyczyną niewystarczającej konkurencyjności UE w porównaniu do innych obszarów gospodarczych jest w znacznym stopniu mało rozpowszechniony proces innowacji, który jeszcze bardziej osłabiły procesy globalizacji.

2.3.1.1 Komitet przyjmuje z zadowoleniem także to, że problematyka związków pomiędzy pomocą państwa a innowacjami jest przedmiotem publicznego przesłuchania, w czasie którego możliwe jest poznanie opinii bezpośrednio zainteresowanych podmiotów na ten delikatny temat.

2.3.1.2 Poruszone w komunikacie zagadnienia są szerokie, ale precyzyjnie sformułowane; dotyczą praktycznie wszystkich problemów — poczynwszy od niedoskonałości rynku aż po możliwość uproszczenia postępowania. Z uwagi na brak czasu i możliwości dyskusji w grupach analitycznych sprawozdawca nie jest w stanie zająć się oddzielnie każdym zagadnieniem ani przedstawić uzasadnionych odpowiedzi na każde poszczególne pytanie.

2.3.2 Komitet jest świadomy, że problemu konkurencyjności UE nie da się rozwiązać wyłącznie dzięki pomocy państwa na rzecz innowacji. W licznych dokumentach wspólnotowych oraz w różnorodnych opiniach EKES-u wskazane zostały granice, na jakie napotyka Unia Europejska przy wdrażaniu swoich środków:

- niewystarczający poziom innowacji, nie tylko w dziedzinie technologii,
- niewystarczające wspólne reguły i środki,
- słabe, nadal zbyt rozdrobnione rynki finansowe,
- niewystarczająco wysoki wskaźnik zatrudnienia,
- wadliwe funkcjonowanie rynków towarowych,
- niewystarczająca koordynacja polityki,
- trudności w dostępie do usług rynkowych,

⁽¹⁹⁾ Porozumienie definiuje trzy typy szkód, jakie mogą powodować. Dotacje jednego państwa mogą mieć szkodliwy wpływ na krajowy przemysł państwa importującego. Mogą szkodzić rywalizującym eksporterom z innego państwa, gdy ci konkurują o rynki państw trzecich. A także krajowe dotacje w jednym państwie mogą szkodzić eksporterom usiłującym konkurować na rynku wewnętrznym państwa udzielającego dotacji.

— niewystarczające wspieranie nowej produkcji czy kombinacji produkcyjnych, które mogą przynieść wartość dodaną, tworzyć wysokiej jakości miejsca pracy i zapewnić Europie przewagę konkurencyjną⁽²⁰⁾.

2.3.3 Doprowadziło to do pewnego braku bezpieczeństwa prawnego, który można usunąć jedynie dzięki gruntownej analizie granic i możliwości pomocy państwa w tym sektorze.

2.3.4 Innowacje dotyczące produktów i procesów⁽²¹⁾ wpływają ostatecznie poprzez wszystkie swoje aspekty na rynek i mogą zatem mieć wpływ na działalność, która może mieć znaczny wpływ na konkurencyjność i wymianę handlową.

2.3.5 Zatem, aby możliwe było udzielanie upoważnień z wyprzedzeniem, w ramach partnerstwa i aktywnej współpracy pomiędzy Komisją a Państwami Członkowskimi muszą zostać utworzone specyficzne, przejrzyste i akceptowane przez wszystkich ramy odniesienia.

2.3.6 Definicja innowacji i procesu innowacyjnego

2.3.6.1 Komitet jest świadomy, że definicja innowacji, która swojego czasu została zwarta w zielonej księdze, powinna zostać uaktualniona pod kątem zmian, jakie zaszły w ostatnich dziesięciu latach. Z drugiej strony należy także w sposób bardziej szczegółowy zająć się etapami pomiędzy procesem innowacyjnym a rozpoczęciem gospodarczego wykorzystania, aby zapobiegać nadmiernemu zakłóceniu reguł konkurencji.

2.3.6.2 Dawniej rozwój społeczeństwa był zbyt powolny, aby można było go odczuć za życia jednej generacji. Dziś jest tak szybki, że trudno jest go zrozumieć. We wszystkich społeczeństwach, a szczególnie w przedsiębiorstwach, administracji i usługach zachodzą dziś ogromne zmiany, co często prowadzi do tego, że nabyta wiedza poddawana jest w wątpliwość.

2.3.6.3 Innowacje stają się zatem procesem społecznym, gdzie ci obywatele, podmioty i organy, które dysponują największą wiedzą, ponieważ zajmują się jej badaniem, pomagają „innym” w korzystaniu z odpowiednich ich wpływów i przenoszeniu ich do działalności zawodowej i wzajemnych relacji.

2.3.6.4 Jeżeli utopia jest czymś, co w przyszłości stanie się rzeczywistością, to „postęp to urzeczywistnienie utopii.”⁽²²⁾

2.3.6.5 W Zielonej księdze Komisja właściwie zdefiniowała innowacje jako pomysły tworzenie, integrację i wykorzystanie nowości w gospodarce i społeczeństwie⁽²³⁾.

⁽²⁰⁾ PE, Komisja Zatrudnienia i Spraw Socjalnych. opinia dla komisji ITRE A-6 0148/2005, pkt 4.

⁽²¹⁾ Por. Green Paper on innovation [Zielona księga na rzecz innowacji], COM(1995) 688 wersja ostateczna.

⁽²²⁾ Oscar Wilde.

⁽²³⁾ COM(2003) 112 wersja ostateczna: „The successful production, assimilation and exploitation of novelty in the economic and social spheres.”

2.3.6.6 Innowacja to skomplikowany proces. Oprócz rozwoju działalności badawczej i lepszego zastosowania technologii do powstawania innowacji może się przyczyniać także współdziałanie wielu innych, czasami zmiennych czynników i warunków. Należą do nich między innymi:

- nastawiona na innowacje kultura przedsiębiorczości;
- sieć relacji i współzależności z innymi przedsiębiorstwami, organizacjami i organami publicznymi, które mają zasadnicze znaczenie dla powstawania i upowszechniania wiedzy i innowacji;
- ramy referencyjne aktów normatywnych i przepisów, szczególnie w dziedzinie własności intelektualnej;
- dostęp do rynku kapitałowego, w szczególności z uwagi na kapitał wysokiego ryzyka i kapitał wyjściowy;
- usługi edukacyjne i szkoleniowe oraz stosunki pomiędzy środowiskiem akademickim i naukowym a przedsiębiorstwem,
- struktury wspomagające innowacje (np. inkubatory, sieci klastrów, parki przemysłowe i technologiczne) oraz usługi pośrednictwa.

2.3.6.7 Komitet wskazywał już na fakt, że innowacje są procesem społecznym⁽²⁴⁾, który bazuje na badaniach i który w warunkach konkurencji oraz przy panującym pozytywnym nastawieniu przynosi zmiany i gotowość do podejmowania ryzyka. W wyniku otrzymujemy ogromną konkurencyjność, silną spójność oraz lepszą jakość życia pod względem gospodarczym i społecznym.

2.3.6.8 Aby móc się oprzeć na obiektywnych kryteriach, Komitet wzywa Komisję do sprecyzowania, przy wsparciu organizacji społeczeństwa obywatelskiego oraz koordynacji ze strony Eurostatu, jaka działalność produkcyjna i usługowa może być dziś określana jako innowacyjna. Faktycznie bardzo przydatne byłyby wytyczne w tej skomplikowanej i stale rozwijającej się dziedzinie.

2.3.6.9 **Pomoc na rzecz innowacji** (zgodnie z definicją podaną w Zielonej księdze⁽²⁵⁾): Jak zostało już podkreślone⁽²⁶⁾, zdaniem Komitetu istniejące ramy powinny zostać poszerzone o nowe rodzaje pomocy, których nie obejmują obecnie wiążące wytyczne. Ponadto powinny zostać ustanowione dalsze kryteria zgodności, dające Państwom Członkowskim większą możliwość stosowania środków bez obowiązku ich zgłaszania.

2.3.6.10 W komunikacie punkt ciężkości spoczywa na specyficznych potrzebach MŚP, które były już omawiane w dokumentach Parlamentu Europejskiego, Rady, EKES-u i Komisji. Także EKES jest przekonany, że w szczególności innowacyjne, konkretne i nastawione na cel środki, skierowane do mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw, mogą zapewnić prawdziwy impuls dla konkurencyjności.

2.3.6.11 Procesy innowacyjne zakładają zarówno w małych jak i w dużych przedsiębiorstwach udział wszystkich współpracowników oraz zaangażowanie na różnych szczeblach. Można to osiągnąć jedynie w otoczeniu podatnym na współpracę, w którym istnieje gotowość do akceptowania z zainteresowaniem zachęt do innowacji. Szczególne znaczenie ma w tym kontekście kształcenie przez całe życie.

2.3.6.12 Zdaniem EKES-u Państwa Członkowskie muszą w większym stopniu starać się o uczynienie nauki łatwiej zrozumiałą oraz o zainteresowanie nią większej ilości młodych ludzi⁽²⁷⁾. Programy telewizyjne także mogą znacznie przyczynić się do kultury innowacyjności⁽²⁸⁾. Przy pomocy szkoleń (także z użyciem telewizji) możliwa jest poprawa zdolności komunikacyjnych, co prowadzi do zwiększenia informacji, innowacji i konkurencyjności. Konkretnie, zrozumiałe informacje przyczyniają się do znacznego uwrażliwienia obywateli na naukę oraz do powstawania innowacji.

Bruksela, 14 grudnia 2005 r.

Przewodnicząca

Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Anne-Marie SIGMUND

⁽²⁴⁾ Por. *Opinion on the Green Paper on innovation* [opinia w sprawie Zielonej księgi na rzecz innowacji] Sirkeinen, Konitzer, Dz.U. C 212/1996.

⁽²⁵⁾ COM(1995) 688 wersja ostateczna

⁽²⁶⁾ INT. 268.

⁽²⁷⁾ W UE 25 w 2003 r. 27 % aktywnej zawodowo ludności (ok. 50 milionów ludzi) pracowało w zawodach naukowo-technicznych (HRSTO). (Źródło: Eurostat, Science and Technology [Nauka i technika], 11/2004).

⁽²⁸⁾ Według dostępnych danych statystycznych 7 z 10 osób czerpie informacje z telewizji.